

vanje o društvenem delovanju v tekočem letu. Odbor je odobril sledeči temi: 1. Na ped.-did. polju: V koliki meri odgovarjajo šolske knjige ped.-did. načelu. Pouk in vzgoja bodita prirodna! 2. Na stanovskem polju: Ugled in veljava šolstva. Sredstva, po katerih se dosežata. — Tu se bo obširno razpravljalo o časti sploh ter o stanovski časti posebej.

Pri zborovanju sta se obe temi z odobravanjem vzeli naznanje. Zaradi obširnega dnevnega reda, posebno pa zaradi mnogih dopisov je moralo tokrat izostati predavanje gospoda Požegarja: O časti ter o posebni ali stanovski časti, pride pa na dnevni red pri prihodnjih zborovanjih. Sklenilo se je poslati čestitko g. ravnatelju H. Schreinerju, ki je pomaknjen v šesti činovni red. (Kdaj bomo pa mi pomaknjeni v drugi krajevni razred?*) Izvršitev tega sklepa je prevzel društveni načelnik.

Glede dopisov od vodstva »Zaveze« je ukrenilo društvo sledeče: Naše društvo se popolnoma strinja s temama, ki ju je izbral »Zavezin« odbor. Samostojnih tem ni mogel predlagati, ker je določeni rok že minil. Strinja se tudi s pisavo »Zavezinega« glasila »Uč. Tovarisa« ter odobrava odborov predlog, da se volijo poverjeniki, ki bodo razširjali ta naš stanovski list, ki se tako odločno in neustrašno poteza za interese učiteljskega stanu. Naše mnenje je, da dobivaj vsaka šola vsaj en iztisek. Pravzaprav pa je moralna dolžnost vsakega učitelja in učiteljice, da je naročnik »Učiteljskega Tovarisa«. V našem okraju je prevzel prostovoljno težavni posel poverjenišva odlični naš tovariš, gospod Davorin Lesjak (Ruše). — Za naš »rezervni zaklad« se bo pobiralo na vsaki šoli prvega dne vsakega meseca. Posameznikom pa se da na prosto voljo, koliko kateri prispeva. Nabrana vsota se bo poslala koncem leta po društvenem blagajniku »Zavezi«. — Pri tej priliki sta se prostovoljno javila delegatom 16. glavne skupščine »Zaveze« gosp. Matija Lichtenwallner (Ruše) in gosp. Simon Vodenik (Sv. Jurij ob Pesnici), namestnikom pa g. Fr. Lichtenwallner (Leitersberg-Krčevina) in g. Leopold Serbinek (Fram.)

Razgovoru o dopisih je sledilo poročilo g. Fr. Lichtenwallnerja o »Lehrerhausverein«. To društvo je organizacija učiteljstva na gospodarskem polju. Udje se zavežejo, da kupujejo pri določenih trgovcih, ti pa, da dajo rabat. Trгоvec odda rabat vsako četrletje društvu. Koncem meseca decembra pa se razdeli isti po poverjenikih med člane. Potrebni tovarišem se delijo podpore in ustanavljajo se štipendije. Vsak član plača, kadar pristopi, 3 K, pozneje samo 2 K na leto. — Koncem svojega poročila je izrazil gosp. Fr. Lichtenwallner željo, da bi učiteljstvo v prav obilnem številu pristopilo k temu prekoristnemu društvu, ki ponuja svojim članom tudi mnogotere druge ugodnosti. G. poročevalec je žel za svoj trud občno zahvalo.

Da bodo imela naša zborovanja tudi vesel značaj, zato je predlagal gosp. tovariš Svitoslav Hauptman, da bi se gojilo petje. Zaradi pomanjkanja časa se tokrat o tej zadevi ni moglo razpravljati. Upati in želeli pa je, da pride ta stvar že pri prihodnjem zborovanju na dnevni red ter se tudi dožene.

Goriško.

Zborovanje učiteljskega društva za sežanski šolski okraj se vrši dne 7. aprila t. l. ob 10. uri dopoldne v Dutovljah. Dnevni red: 1. Praktičen slovnični nastop. 2. Pozdrav predsednikov. 3. Referat: »Učiteljstvo in stanovi«. 4. Predlogi. 5. Vaje v petju. Na obilno udeležbo vljudo vabi odbor.

Književnost in umetnost.

Čitanka za obče ljudske šole. Izdaja v štirih delih. III. del. Za četrto in peto šolsko leto štiri- (sic!) in večrazrednih ljudskih šol. Sestavila Henrik Schreiner in Fr. Hubad. Cena vezani knjigi 1 K 30 h. Na Dunaju. V cesarski kraljevi zalogi šolskih knjig. 1904. Str. 260. — Henrik Schreiner in Fr. Hubad sta imeni, ki so ju spričo zadnjih

*) Odločujoča gospoda misli, da ostane tudi štajersko učiteljstvo za vse večne čase na zadnjem klinu!

Uredn.

dogodkov na ljudskošolskem polju mnogokrat imenovali. Ljudje so govorili, da se je dvignilo dvojje reformatorjev: eden nam ustvari slovensko psihologijo in drugo, kar je združeno z njo, drugi privede zlasti kranjsko šolstvo na prava pota. Naša dolžnost ni sedaj, da bi dokazovali v koliko so bila in so (glede Schreinerja) še opravičena ta domnevanja. Dokumentujemo te govorice le zaradi tega, ker so res krožile med slovenskim učiteljstvom in pa da opravičimo svoje silno presečnečenje, ki nas je navdalo, ko smo prelistali imenovano čitanko. — Dva odlična šolnika sta nam napisala čitanko — tako smo rekli, ko smo dobili v roke knjigo, ki je namenjena za četrto in peto šolsko leto štirirazrednih in večrazrednih ljudskih šol (ne pa »... štiri- in večrazrednih lj. š.« kar ni slovensko, temveč nemško). Toda — prevarani smo bili! Namesto vzorne knjige imamo pred seboj ljudskošolsko čitanko, ki je v velikem nasprotju s konsekvenco in ki je niso sestavljala stalna jezikovna načela, kar je neodpustna napaka, da že zaradi tega ne sme ta čitanka v naše šole. Knjige ne vlada niti Levec niti Sket-Janežič niti Pleteršnik. Zdaj stoji ta beseda zapisana tako, nekoliko strani pozneje zopet drugače, zdaj je besedni red tak, kmalu potem zopet drugačen, zdaj velja to pravopisno pravilo, zdaj zopet ono. Na nas je napravila čitanka vtisk, da jo je pisala nemška misel in slovenska beseda, kar pa ne sme na noben način veljati pri slovenski šolski knjigi! Temu je najbrže vzrok, da sta morala gospoda šolnika sestaviti knjigo v naglici in da so opravili recenzenti svoj posel površno in malomarno, češ, za ljudsko šolo je dobra vsaka reč! To je popolnoma napačno mnenje, pa naj ga goji kdorkoli! Kako naj potem naučimo svojo mladino pravilne in lepe materinščine, če se ne moremo sklicevati niti na knjigo, ki je mlademu šolarju takorekoč vadecum? S čim naj zidamo, ako je tvarina trhla in temelj neenakomeren, šibak? Taka knjiga ne odpira učencu vrat v čudovito lepoto slovenske govorice, mu ne zbuja slovenske misli in ga tudi ne navaja k pravilnemu, blagolglasnemu in jasnemu izražanju tega, kar mu gleda oko in čuti srce.

S to knjigo se nismo pomaknili nikamor naprej. Preveč ljubezni in spoštovanja čutimo do svojega rodnega jezika, nego da bi mogli hvaliti knjigo, ki nam samo kaže, kakšna ne bode ljudskošolska čitanka.

Toda govore naj dokazi!

Poudarjamo, da ne menimo navesti vsega, kar smo si zaznamovali v knjigi, zakaj tako navajanje bi bilo preobširno. A že iz tega, kar navedemo, se bralci lahko preverijo, da je naša gorenja trditev prava!

Str. 2.: Kako se pride v nebesa (dvakrat!), namesto pravilnega: Kako pridemo v nebesa. — Str. 36.: ... reklo se bo ..., namesto pravilnega: ... bodo rekli ... — Str. 39.: ... se imenuje potrpežljivost, namesto pravilnega: ... imenujemo potrpežljivost. — Str. 77.: Kaj se ne govori vse o Švicarskem ..., namesto pravilnega: Kaj vse ne govore o Švici. — Str. 79.: V Zvezdi je l. 1860. postavljeni spomenik Radeckega, namesto pravilnega: V Zvezdi je Radeckega spomenik, ki so ga postavili l. 1860. — Str. 80.: Tu ne nahajamo visokih gor, namesto pravilnega: Tu ni visokih gor. — Str. 83.: Tudi v poznejših letih se je v cerkvi še mnogo olepšalo, namesto pravilnega: Tudi v poznejših letih so v cerkvi še mnogo olepšali. — Na isti strani: Razen omenjenih najdeš v Mariboru še samo dve cerkvi, namesto pravilnega: ... sta v Mariboru še samo ... — Str. 84.: ... se nahajajo, namesto pravilnega: so. — Str. 85.: Od tod se uživa, namesto pravilnega: Odtod uživamo. — Str. 92.: Kmalu nato ti stopi pred oči prostorna luka, namesto pravilnega: Kmalu na to zagledaš prostorno luko ... itd., itd. —

Da niso to slovenski stavki, dokazuje njih nemško besedilo, n. pr.: Wie man in den Himmel kommt ... wird man sagen ... nennt man ... Was man nicht alles von der Schweiz spricht ... In der Sternallee steht das im J. 1860 aufgestellte Monument ... Hier finden wir keine hohen Berge ... In Marburg findest du ... befinden sich ... Tritt vor die Augen itd., itd.

Nekonsekvence:

Str. 2.: ... spomladno jutro, str. 151.: Pomladni hrošč.
— Str. 4.: ... kajti (kar je sploh napačno! Nihče izmed preprostega ljudstva ne govori kajti), dve vrsti dalje pravilni, zakaj; str. 16. isto: ... kajti 6. vrst pozneje zakaj. — Str. 9.: ... skušata, str. 16.: ... skusi, str. 23.: ... poskusi, str. 27. pravilno: izpregovori, str. 31. pravilno: ... izkaže. — Str. 44.: Neizrečeno ... str. 85.: neizrečno. — Str. 30.: ... v ognji, str. 247.: v ognju; str. 135.: ... v prahi, str. 155.: ... v prahu. — Str. 37.: ... Donavo, str. 105.: Dunaj in Donava, ki je lepe modre barve. (Seveda: An der schönen blauen Donau!), str. 235. zopet Dunaj, namesto pravilnega Dunav, kakor ima tudi Aškerc v originalu. — Str. 65.: ... tovaren (ni slovenska beseda!), str. 105. pravilno tvornica. Str. 67.: Nobeno peresce (drevo vendar nima perja!), str. 157. pravilno: ... čašna lista, dva lista — itd. —

Str. 10.: ... od vas, str. 18. (in pozneje): ... želi Vaša ... — 19.: Innsbruck, str. 80.: Laterman (namesto Latterman), str. 247.: ... Bombelles in Koronini (namesto Coronini.) — itd., itd., itd. —

Mnogo kričočih napak je tudi glede besednega reda v stavku, zlasti glede glagola; n. pr.: str. 30., str. 41., str. 147., str. 181., str. 211., str. 229. — itd., itd. — Opozarjamo na Levčev Pravopis § 533. in dalje.

Prava zmešnjava vlada v čitanki glede rabe naslonic. Primerjajte n. pr. samo str. 25. in 247.! — Opozarjamo na Levčev Pravopis § 536. in dalje.

V knjigi je tudi vse polno nepotrebnih naglasov, a ker že so, bi morali biti pravilni; glede rabe ostrivca in krativca pa tega ne moremo trditi; n. pr.: str. 3.: dospé (namesto: dospè), str. 25.: takò (nam. takó), str. 29.: Barlé (namesto Barlè), str. 79.: uzrèš (nam. uzrèš) itd., itd. —

Drugi nedostatki:

Ne: med potjo (str. 2.), ampak: spotoma, ne: vrh (ista stran), ampak: vrhu, ne: zelo (str. 3.), ampak: jako, ne: tužno (str. 10.), ampak: tožno, ne: se uleči (ista stran), ampak: leči (leči — ležem, ne pa: se uleči, se uležem, kakor: sestti — sedem, ne pa: se vsesti — se vsedem), ne: štiri in osemdeset (str. 11.), ampak: štirinosemdeset (glej: Levec § 629.), ne: rodbina (str. 12.) ampak: rodovina, ne: se vrne nazaj (str. 13.), ampak: se vrne (saj se menda nihče ne vrača — naprej!), ne: če tudi (str. 18.), ampak: četudi, ne: še le (str. 21.), ampak: šele, ne: po dnevi, po noči (str. 13.), ampak: podnevi ponoči (glej: Levec § 621.) — itd., itd. —

Ponekod (n. pr. na str. 20.) je napačno rabljen osebni zaimek. Glede napačne rabe pridevnika rad (str. 21.) opozarjamo na § 241. Levčevega Pravopisa, glede osebnega zaimka (str. 35.) pa na § 265. istega Pravopisa. Pred samostalniki, ki se začenjajo s k ali g, pišemo predlog h in ne k (str. 61.). Pišemo tudi ogrski, ne pa: ogerski (str. 85.). Pišemo: leža, ne pa lega (str. 105.), pišemo: Nadvojvodina Avstrijska nad (pod) Anizo, ne pa: Nadvojvodina avstrijska nad (pod) Anizo str. 105. Domača lastna (osebna) imena na e sklanjamo s prirastkom — t —, torej: Šuklje — Šukljeta — po Šukljetu, ne pa: po Šukljeju (str. 219. in v kazalu.)

(Konec.)

Liga + 1.

Učne slike iz domoznanstva. (Podrobni učni načrti za 3. šolsko leto.) Uredil Anton Maier. Založil c. k. mestni šolski svet. Natisnil Dragotin Hribar. —

Takih knjižic se menda še več obeta ljubljanskemu učiteljstvu. Zato izpregovorimo o notranji vrednosti tudi te knjižice pozneje, ko bomo imeli vse v celoti pred seboj. Danes poudarjamo le, da ima ljubljansko učiteljstvo zopet en pripomoček več za gojitev enostranskega mehanizma v šoli. Nekaj pa je, kar moramo že danes obsojati, to je previsoka cena. Pomislimo! Knjižica, ki ima 68 strani, velja 1.70 K. Kam pridemo? Knjižico je založil c. k. mestni šolski svet in ta vendar ne bo iskal tolikega dobička pri učiteljstvu! Ali kje tiči vzrok?

Liga + 2.

»Popotnik« ima v 3. letošnji številki to-le vsebino: 1. V. Bežek: Moj odgovor. (Dalje.) — 2. Dr. Janko Bežek: Načela za etimološko-sinonimski slovar. — 3. Dr. Fran Ilešič: O izvirnosti naše starejše mladinske književnosti. — 4. Ivan Kelc: O napakah značaja, ki se največkrat nahajajo

pri naših šolskih otrocih, in kako jih odstraniti? — 5. Ivan Ilešič: Šolstvo v tujini. — 6. Književno poročilo. — 7. Razgled. Listek. — Pedagoški paberki.

Vegov životopis, ki ga je spisal stotnik F. Kaučič, je vojno ministrstvo nakupilo za vse vojaške šole.

Vestnik.

Učiteljski konvikt. G. Jernej Bahovec, trgovec s šolskimi potrebščinami v Ljubljani, 50 K. — Logaška pošilnica 20 K.

Osebnosti na Kranjskem. A. Likozar, doslej šolski voditelj v Preserju, je imenovan voditeljem šole v Rakovniku pri Ljubljani. — V Fari vasi pri Kočevju je začasno nameščena za učiteljico gđ. Marija Blaznik, poprej v Podragi. — Začasni učitelj v Čatežu pri Krškem, Fran Fabinc, pride v Jesenice; pomožna učiteljica na umetno-obrtni strokovni šoli, Martina Lindtner, je imenovana za pravo učiteljico na tem zavodu.

Šolske vesti na Štajerskem. Nadučitelji so postali: Na nemški šoli v Laškem Josip Sernetz, dosedaj učitelj v Lipnici; v Stari vasi dosedanji nadučitelj v Blanci Anton Skarlovnik; pri Novi Štifti dosedanji učitelj-vodja Ivan Kelc. Stalni so postali: V Središču učitelj Anton Hren; na nemški šoli v Laškem Izabela Sark, dosedaj v Vuhredu; v Stari vasi Marija Skarlovnik, dosedaj stalna učiteljica v Blanci. Okrajna pomožna učiteljica sta postala: Fran Schmidt, učitelj v Obrajni, za radgonski okraj, in Alojzij Jankovič, učitelj v St. Ilju Pod Turjakom, za slovenjegraški okraj.

Izpremema v deželnem šolskem nadzorstvu na Štajerskem. Z odlokom c. kr. namestništva z dne 22. januarja t. l., števil. 266, je izročil c. kr. namestnik na Štajerskem temeljem pooblastila c. kr. min. za bogoč. in uk nadzorstvo ljudskih šol s slovenskim in utrakvističnim učnim jezikom c. kr. dež. šol. svetu štajerskemu v službovanje pridelenemu deželnemu šolsk. nadzorniku g. Petru Končniku. Temu so pridružene v nadzorovanje tudi na Srednjem štajerskem šole v pol. okrajih Feldbach in Hartberg — vse druge šole nadzoruje dež. nadzornik Linhart.

Štajerski »Lehrerbund« je sklenil, da se bo potezal z vso resnostjo za odpravo tretjega krajevnega plačilnega razreda ter vabi učit. društva, občinske in okrajne zastope kakor tudi šolske svete, naj vlagajo v to primerne petičije.

Štajerski deželni šolski svet je odredil poleg že obstoječega tečaja za sadjerejo in vinorejo za ljudske učitelje v Mariboru še enaka 14dnevna tečaja v mesecu juniju na deželnih vinarskih šolah v Ljutomeru in Silberbergu pri Lipnici. Oglasila je pošiljati do 15. aprila t. l. pri pristojnih okr. šol. svetih.

II. in III. izkaz darov za Jarčev nagrobni spomenik. Ivan Zotter, nadučitelj, Gomilsko 3 K; Ivan Zdolšek, nadučitelj v p., Celje 3 K; Matevž Kavčič, nadučitelj, Jurklošter 3 K; Gornjegr. Sav. učit. društvo po g. Praprotniku 5 K; Minka Miklič, učiteljica, Gomilsko 2 K; Julka Miklič, učiteljica Gomilsko 2 K; Marija Stupan, učiteljica pri Svetem Jurju ob Taboru 2 K; Julka Stupan, učit. r. d. pri Svetem Jurju ob Taboru 2 K; Simon Meglič, nadučitelj na Vranskem 3 K; Breško-sevniško učit. društvo po g. Amaliji Piuk 6 K; vsega skupaj 42 K. Nadaljne darove sprejema Anton Farčnik, nadučitelj na Polzeli.

Šole za silo v logaškem šolskem okraju. V logaškem šolskem okraju so štiri šole, na katerih poučujejo tamošnji župniki. Z ozirom na to, da obiskuje vsako teh šol nad 40 otrok in ker nam je dobro znano, da je na šolah, kjer poučujejo neizprašani duhovniki, pouk sila pomanjkljiv, si dovoljujemo kompetentne šolske oblasti opozarjati, da se ustanove redne enorazrednice v nastopnih krajih: Gora pri Idriji, Vrh pri Sv. Treh kraljih, Vrh pri Sv. Trojici in Zavratec.